

Nacionālā bagātība – mežs

Dzīvnieku skaita dinamika mednieku skatījumā

Latviju uzskata par zaļu valsti un ierasti mēdzam lepoties, ka mūsu mežos ir dzīvnieku, putnu daudzveidība. Taču situācija mainās. Arī cilvēku darbības rezultātā. Turklāt dabā viena norise ietekmē otru un sākas ķēdes reakcija. Pēdējos gados tiek satraukti runāts, ka samazinās pārnadžu kārtas populācija. Tai pieder stirnas, staltbrieži, aļņi, arī mežacūkas. Savukārt palielinās plēsēju skaits. Šobrīd Latvijā dzīvo 14 plēsēju sugas, sākot ar vilkiem, lapsām, arī lūšiem un beidzot ar sen neredzēto āmrīju. Par šīm izmaiņām jautājām medniekiem, kuri labi izjūt un ievēro, kas mežos notiek.

Medijamo dzīvnieku noteiktais skaits (tūkst.)					
Suga	01.04.2016.	01.04.2019.	01.04.2022.	01.04.2023.	01.04.2024.
Alnis	22	23	21	19	18
Staltbriedis	54	62	71	69	68
Stirna	137	184	207	nelimitēts	nelimitēts
Mežacūka	32	20	26	nelimitēts	nelimitēts
Vilks	1,1	1,2	1,3	1,4	1,4
Lūsis	1,6	1,5	nemedijams	nemedijams	nemedijams

Nomedīti medību sezonās					
Suga	2015./2016.	2018./2019.	2021./2022.	2022./2023.	2023./2024.
Alnis	5810	7474	6521	6110	5153
Staltbriedis	11 805	17 825	24 047	24 985	24 949
Stirna	13 170	27 422	35 344	nelimitēts	nelimitēts
Mežacūka	50 956	15 238	24 485	nelimitēts	nelimitēts
Vilks	275	280	281	300	300
Lūsis	115	145	0	nemedijams	nemedijams

No Valsts meža dienesta mājaslapas

Izmaiņas Medību noteikumos

2022. gada 20. aprīlī stājās spēkā jaunie grozījumi 2014. gada 22. jūlijā Ministru kabineta apstiprinātajos *Medību noteikumos*. Tie paredz dažādas būtiskas izmaiņas saskaņā ar grozījumiem Medību likumā, kas stājās spēkā 2022. gada 1. aprīlī. Viens no noteikumu izmaiņu iemesliem bija nepieciešamība pārskatīt atsevišķu medijamo dzīvnieku sugu medību termiņus, lai mazinātu postījumus lauksaimniecībai un mežsaimniecībai. Lūk, daži punkti no izmaiņām.

■ Stirnas un mežacūkas – nelimitētas, lūši – nemedijami

Stirnas un mežacūkas ir kļuvušas par nelimitētajiem medijamajiem dzīvniekiem, taču šo sugu medību termiņi saglabājušies iepriekšējie. Mežacūkas ir medjamas visu gadu, stirnu āži – no 1. jūnija līdz 30. novembrim, bet stirnu kazas un kazlēni – no 15. augusta līdz 30. novembrim. No medijamo dzīvnieku saraksta ir svītroti lūši, kurus medīt vairs nav atļauts.

■ Izmaiņas staltbriežu, bebru un ondatru medību nosacījumos

Ievērojami mainīti staltbriežu medību nosacījumi, kas kļuvuši daudz detalizētāki. Staltbriežu buļļu medību termiņš pagarināts par divām nedēļām un ilgst no 1. septembra līdz 15. februārim. Līdz divus gadus vecu staltbriežu buļļu medības atļautas no 15. augusta līdz pat medību sezonas beigām 31. martā. Staltbriežu govju un teļu medības tagad atļauts sākt mēnesi agrāk. Govju medību termiņš tagad ilgst no 15. jūlija līdz 31. janvārim, bet teļu – no 15. jūlija līdz medību sezonas beigām 31. martā. Staltbriežus un mežacūkas dzinējmedībās atļauts medīt no 1. oktobra līdz 31. janvārim, bet vēlāk – tikai individuālajās medībās. Savukārt bebrus un ondatras meliorācijas sistēmās drīkst medīt divas nedēļas ilgāk – no 15. jūlija līdz 30. aprīlim.

■ Medības postījumu vietās

Mainījušies arī nosacījumi medību atļauju izsniegšanai postījumu vietās. Saņemot iesniegumu par medību atļaujas piešķiršanu virs limita, kā arī medīšanai ārpus medību termiņa postījumu vietās, kurās veikti aizsardzības pasākumi, Valsts meža dienests (VMD) to izskata piecu darba dienu laikā. Ja postījumu vietā veikti aizsardzības pasākumi, tad virslimita medību atļauju VMD var izsniegt visā medību iecirknī, bet ja aizsardzības pasākumi nav veikti – tikai konkrētajā postījumu vietā.

Pēc Valsts meža dienesta informācijas

Sagatavoja **Laila PAEGLE**

Vai stirnas aiznesuši marsieši?

Alojas mednieku kluba (AMK) vadītājs **Aigars RUMBERGS** šo kolektīvu vada no 2008. gada, bet paša mednieka stāžs jārēķina kopš 90. gadu sākuma, tātad pieredze pamatīga un daudz iespēju salīdzināt, kā bijis agrāk un kā pašlaik. Stāstot par pašreizējo situāciju ar stirnām, viņš atkārtro teicienu, kādu mēdzot lietot sarunās ar kolēģiem: – *Mūsu stirnas laikam aizveduši marsieši...* To skaits tiešām jūtami sarucis, turklāt tas vērojams visā Latvijā. Agrāk riesta laikā – ak, kādi skati redzēti, tagad lielākoties manāmi vien jaunie āzīši. Šīs izmaiņas sakritušas ar laiku – 2022. gadu, kad lūšus pasludināja par neaizskaramiem, tas ir, nemedijamiem, savukārt stirnu medībām tika noņemts limits. A. Rumbergs spriež, ka tā ir tikai sakritība, bet iemesls ir cits. – *Mūsu klubā stirnas tagad nomedījam pat mazāk nekā tad, kad bija noteikts limits, tātad mednieku aktivitāte skaita sarukumu neietekmē.* Viņaprāt, *bembijus* nogalē kāda slimība, vīruss vai parazīts. Tiesa, tas nenotiek tādos apmēros, lai kritušos dzīvniekus redzētu masveidā guļam krūmajos, kā pirms

gadiem padsmīt bija viņiem grūtajās ziemās. Tagad kritušo ir krietni mazāk un to pat nepamana, jo pirmie ierasties pamanās plēsēji un pamielojas. – *Te nu būtu darbiņš zinātniekiem un dabas draugiem – papētīt, kāpēc pazūd stirnas. Atrast īsto cēloni, nevis vainot medniekus un plēsējus.* Šogad jūtami sarucis arī mežacūku skaits. Vēl pērn nācies sargāt zemnieku laukus no postītājām, daudz arī nomedīts. Tagad viņu nav. – *Mēris atnāca un savu nelāgo darbu izdarīja. Mēdz teikt, ka cūkas arī jūt, kur ir slimības draudi, un no bīstamās teritorijas virzās tālāk prom,* – stāsta AMK vadītājs. Tomēr šobrīd pie ozoliem, kur zemē rukšu gardums zīles, pēdas var manīt. Runājot par Āfrikas cūku mēri, A. Rumbergs uzsver, ka tā ir pašu cilvēku vaina. Šī slimība nenokrita no Marsa, bet – kā rāda nosaukums – atceļoja no Āfrikas. Pietika kādām valstīm no turienes ievest inficētu cūkgaļu, lai mēris virzītos arvien tālāk un tālāk. Izmeta, teiksim, Krievijā ceļmalās kādus inficētus atkritumus, kur tiem tika klāt putni un zvēri, un aiziet... Raksturojot situāciju ar pārē-

jiem pārnadžiem, pieredzējušais mednieks teic, ka briežu ir gana, varbūt aļņu skaits nedaudz samazinājies, bet tas ir mainīgs rādītājs. Savukārt plēsēju tiešām kļuvis vairāk. Arī agrāk dziļos mežos bija vilki, bet ne tik daudz, lai viņi nāktu uz lauku mājām. Tāpat ar lūšiem. Tiesa, AMK arī laikā, kamēr tos bija ļauts medīt, nevienu meža kaķi nebija nomedījuši. – *Mans uzskats, ka dabā nekas nav lieks, tomēr plēsēju skaits ir jāregulē, citādi lauku cilvēkiem sākas problēmas, lūši jau pastaigājas pa pagalmiem. Sūni vairs nevar ārā laist, lai kāds neuzbruktu,* – spriež aļojetis. Te nu ir sava veida sekas tam, ka kareivīgākie *dabas draugi*, kuri iestājās par to, ka, piemēram, lūšus nedrīkst medīt, paši dzīvo... pilsētās. Tāpat tieši pilsētnieki cīnās, teiksim, par mājas vistu brīvību. Lūdzu, pārceļieties uz laukiem, uzbūvējiet kūtiņu un audzējiet tās neatkarīgās vistas vai arī draudzīgi sadzīvojiet ar ciemos atnākušo lūsi. Tad varbūt būs lielāka sapratne par lauku ikdienu. Visā vajadzīgs samērīgums un līdzsvars.

Visi ir sasaistīti vienotā barības ķēdē

Arī mednieku kluba *Limbaži* valdes priekšsēdētājs **Indulis KREIŠMANIS**, taujāts par stirnām, teic, ka tik švaku gadu vispār neatceras. Klubu viņš vada kopš 90. gadu sākuma, tātad ir ar ko salīdzināt. Patlaban stirnām palikusi vien – tā teikt – sēklas tiesa. Kāds tam iemesls? – *Iespējams, pie vainas ir ziemas rapsis. Zaļš, garšīgs, gluži kā salātiņi. Pavasarī stirnas to saēdas, dabū caureju un aiziet bojā,* – vienu no iespējamiem cēloņiem min I. Kreišmanis. Ja *salātiņiem* tuvumā būtu kāds siena rullis, no kura pagrauzt, varbūt būtu citādi. Jācer, ka pēc laika tas normalizēsies. Par mežacūkām viss skaidrs – mēra sekas. Būs jāgaida pāris gadu, līdz populācija atgūsies. Šobrīd Limbažu pusē rukšu

tikpat kā nav. – *Ja kāds ierauga, lai nofilmē, tas būs retums,* – pajoko mednieku kluba priekšsēdētājs. Pagājušovasar bijuši tūrumi, kur manītas simts un vairāk cūku, bet šogad nav pat pēdu. – *Viņas bēg no slimības. Šogad, arī nākamgad mums mežacūku faktiski nebūs, ir tikai pa kādai retai. Pēc tam jau redzēs. Ja viss normāli, viņas ātri vairojas un atkal skaits strauji var pieaugt.* Tiesa, nebūt ne pārāk tālu – kaut vai Liepupē – cūkas esot arī tagad. Par staltbriežiem un aļņiem I. Kreišmanis teic, ka to it kā ir gana, tomēr pirms medīšanas jāpdomā, vai vajag. Tas, ka ir atļauts, nenožīmē, ka noteikti jāmedī. Jāskatās ilgtermiņā – kā būs vēl pēc gada, diviem un arī jāpārūpējas par dzīvniekiem, jāved barību.

Jautāts par plēsējiem, I. Kreišmanis atbild, ka tie ir, bet viss jau saistīts. Ja kādā vietā vairs nav barības bāzes, dzīvnieks dodas tai pa pēdām prom. Ja vienā mežā vilkam nav ko ēst, meklē citur. Starp citu, pa reizei vilku pēdas manītas pie izjauktiem bebru dambjiem. Turklāt, ja apstākļi trūcīgāki, dzīvnieki vārgāki, mazuļu dzimst mazāk. Savukārt lūšu liegums, protams, tikai veicinājis to skaita palielināšanos. Domājot, kas vēl ietekmē dzīvnieku skaita izmaiņas, limbažnieks teic, ka kolēģi no citiem kolektīviem atzinuši – savu iespaidu noteikti atstāj valsts austrumu robežas izbūve. Zvēriem robežpārejas punkti nav ierīkoti, un tas nozīmē, ka nevienš no Krievijas mežiem un purviem šurp vairs netiek. Maisam gals ir ciet.

Par projekta «Nacionālā bagātība – mežs» saturu atbild projekta īstenotājs SIA «Izdevniecība Auseklis».
Projekta Nr. 24-00-SOMF06-000020